

Brussels, XXX
[...] (2013) XXX draft

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT

Interpretative note on Directive 2012/27/EU on energy efficiency, amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EC, and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC

Articles 9 - 11: Metering; billing information; cost of access to metering and billing information

Bruksela, XXX
[...] (2013) XXX projekt

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI

Dokument interpretacyjny dotyczący dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE

Artykuły 9-11: Opomiarowanie; informacje o rozliczeniach; koszt dostępu do informacji o opomiarowaniu i rozliczeniach

SPIS TREŚCI

A. WPROWADZENIE	2
B. KONTEKST PRAWNY I REGULACYJNY	5
C. ZAKRES ZOBOWIĄZANIA	6
D. OBOWIĄZEK ZAPEWNIENIA LICZNIKÓW I PRZEKAZYWANIA DANYCH POMIAROWYCH	6
E. ZOBOWIĄZANIA DO ZAPEWNIENIA PRZEKAZYWANIA INFORMACJI O ROZLICZENIACH	11
F. OBOWIĄZEK ZAPEWNIENIA BEZPŁATNEGO PRZEKAZYWANIA INFORMACJI DOTYCZĄCYCH OPOMIAROWANIA I ROZLICZEŃ	15
G. OBOWIĄZEK EGZEKWOWANIA WYKONANIA ARTYKUŁÓW 9, 10 I 11	16

ARTYKUŁY 9-11: OPOMIAROWANIE; INFORMACJE O ROZLICZENIACH; KOSZT DOSTĘPU DO INFORMACJI O OPOMIAROWANIU I ROZLICZENIACH

A. WPROWADZENIE

1. Artykuły 9, 10 i 11 oraz załącznik VII do dyrektywy 2012/27/EU w sprawie efektywności energetycznej¹ (dalej zwana również „DEE” lub „Dyrektywą”) dotyczą opomiarowania i rozliczeń indywidualnego zużycia energii. .
2. W odniesieniu do *opomiarowania* zużycia energii **Artykuł 9** zobowiązuje państwa członkowskie do przestrzegania następujących głównych zobowiązań:
 - Zapewnienie, by – z wyjątkami wynikającymi z przyczyn technicznych lub finansowych – odbiorcy końcowi energii elektrycznej, gazu ziemnego, ciepła sieciowego, chłodu sieciowego oraz ciepłej wody użytkowej mieli możliwość nabycia po konkurencyjnych cenach indywidualnych liczników, które dokładnie oddają rzeczywiste zużycie energii przez odbiorcę końcowego i podają informacje o rzeczywistym czasie korzystania z energii. Państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia możliwości nabycia liczników w każdym przypadku:
 - podłączania nowych liczników w nowych budynkach; lub
 - przy wykonaniu ważniejszych renowacji budynków, zgodnie z dyrektywą 2010/31/EU² (dalej zwaną „DCEB”).
 - W przypadku, gdy państwa członkowskie wprowadzają inteligentne systemy pomiarowe i rozpowszechniają inteligentne liczniki gazu ziemnego i/lub energii elektrycznej zgodnie z dyrektywami 2009/72/WE³ i 2009/73/WE⁴:
 - Systemy pomiarowe muszą dawać odbiorcom końcowym informacje na temat rzeczywistego czasu użytkowania;
 - Przy ustalaniu minimalnych parametrów funkcjonalnych liczników i obowiązków nakładanych na uczestników rynku należy w pełni wziąć pod uwagę cele efektywności energetycznej i korzyści dla odbiorców końcowych;
 - Należy zapewnić bezpieczeństwo inteligentnych liczników i przekazywania danych, a także prywatność odbiorców końcowych zgodnie ze stosownymi przepisami unijnymi o ochronie danych i prywatności;
 - W przypadku dostarczania energii elektrycznej i na wniosek odbiorcy końcowego operatorzy liczników muszą być zobowiązani do zapewnienia, aby licznik był w stanie dokonywać rozliczeń ilości energii elektrycznej wysyłanej do sieci z obiektów odbiorcy końcowego;

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE, Dz.U. L 315, 14.11.2012, str. 1

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona), Dz.U. L 153, 18.06.2010, str. 13.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 2003/54/WE, Dz.U. L 211, 14.08.2009, str. 55-93

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE, Dz.U. L 211, 14.08.2009, str. 94-136

- Na wniosek odbiorców końcowych należy udostępnić – im lub stronie trzeciej działającej w imieniu odbiorcy końcowego (np. przedsiębiorstwo oszczędzania energii (ESCO) lub koncentrator) – dane pomiarowe dotyczące wprowadzanej i zbywanej przez nich energii elektrycznej w łatwo zrozumiałym formacie, umożliwiającym porównywanie podobnych transakcji;
 - W momencie montażu inteligentnych liczników obowiązkowe jest przekazywanie odbiorcom stosownych porad i informacji, w szczególności na temat pełnych możliwości liczników w odniesieniu do monitorowania zużycia energii.
- W odniesieniu do pomiaru zużycia ciepła, chłodu i ciepłej wody użytkowej:
 - Budynki zasilane w energię cieplną i chłodniczą lub ciepłą wodę z sieci ciepłowniczej lub z centralnego źródła obsługującego większą liczbę budynków, muszą być wyposażone w licznik energii cieplnej lub ciepłej wody, zamontowany na wymienniku ciepła lub na granicy dostawy;
 - W odniesieniu do odbiorców końcowych w budynkach wielomieszkaniowych lub wielofunkcyjnych z własnym źródłem centralnego ogrzewania lub zaopatrywanych z zewnętrznego źródła wymagane jest zamontowanie, do dnia 31 grudnia 2016 r., liczników do pomiaru indywidualnego zużycia energii cieplnej lub ciepłej wody dostarczanej do każdego mieszkania lub lokalu w takich budynkach. W budynkach, w których zastosowanie liczników energii cieplnej nie jest jednak technicznie wykonalne lub nie jest opłacalne, na każdym grzejniku w poszczególnych mieszkaniach/lokalach takich budynków należy zastosować indywidualne podzielniki kosztów ciepła. Jeżeli takie rozwiązanie nie jest opłacalne, można rozważyć alternatywne metody pomiaru zużycia energii cieplnej.
3. **Artykuł 10** w odniesieniu do *rachunków oraz informacji o rozliczeniach* zobowiązuje państwo członkowskie do przestrzegania następujących głównych zobowiązań:
- W przypadku gdy odbiorcy końcowi mają indywidualne liczniki, które **nie są inteligentne** według dyrektyw 2009/72/WE i 2009/73/WE (energia elektryczna, gaz ziemny, ciepło sieciowe, chłód sieciowy, ciepła woda użytkowa), jeżeli jest to technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione, **od dnia 31 grudnia 2014 r.** odbiorcy muszą otrzymywać **informacje o rozliczeniach**, które są dokładne oraz oparte na rzeczywistym zużyciu. Takie informacje o rozliczeniach muszą być przekazywane z minimalną częstotliwością określoną w punkcie 1.1 załącznika VII (określającym, że odbiorcy końcowi powinni standardowo otrzymywać informacje o wysokości rachunku za energię zużytą przez nich w ostatnim okresie co najmniej raz na pół roku lub – na żądanie lub w przypadku rozliczeń elektronicznych – raz na kwartał).
 - Państwa członkowskie mogą spełnić ten obowiązek poprzez zapewnienie wszystkim takim odbiorcom końcowym możliwości regularnego dokonywania samodzielnych odczytów i przekazywania odczytów licznika dostawcy energii. W takich przypadkach państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia rozliczenia w oparciu o zużycie szacunkowe lub stawkę ryczałtową w przypadkach, gdy odbiorca końcowy nie podał odczytu licznika za dany okres rozliczeniowy.

- Państwa członkowskie mogą wyłączyć zużycie gazu ziemnego wykorzystywanego wyłącznie do gotowania.
 - Jeżeli zamontowane są inteligentne liczniki, muszą one umożliwiać rozliczenia w oparciu o rzeczywiste zużycie (artykuł 10(2)), a państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia odbiorcom końcowym możliwości **łatwego dostępu do uzupełniających informacji dotyczących** ich własnego **zużycia w przeszłości**. Dane dostarczane przez liczniki powinny obejmować co najmniej następujące informacje:
 - Dane sumaryczne dotyczące zużycia, odpowiadające okresom, za które podawano informacje dotyczące poszczególnych rozliczeń w oparciu o rzeczywiste zużycie. Takie dane powinny być udostępniane za co najmniej trzy poprzedzające lata lub za okres od rozpoczęcia umowy na dostawę, jeżeli jest on krótszy.
 - Szczegółowe dane dotyczące zużycia według czasu użytkowania dla dowolnego dnia, tygodnia, miesiąca i roku. Takie dane powinny być udostępniane odbiorcy końcowemu za co najmniej 24 poprzednie miesiące lub za okres od rozpoczęcia umowy na dostawę, jeżeli jest on krótszy.
 - **Niezależnie od tego, czy inteligentne liczniki są dostępne**, państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, aby:
 - na życzenie odbiorcy końcowego informacje dane pomiarowe wraz z uzupełniającymi informacjami na temat zużycia w przeszłości były udostępniane dostawcy usług energetycznych wskazanemu przez odbiorcę końcowego (np. ESCO lub koncentratorowi);
 - wszystkim odbiorcom końcowym zaoferowano opcję elektronicznej formy informacji o rozliczeniach i rachunków;
 - w treści lub wraz z rachunkami/informacjami o rozliczeniach z tytułu zużycia energii przekazywane było minimum informacji określone w załączniku VII (punkt 1.2) w jasny i zrozumiały sposób. Takie minimum informacji musi obejmować:
 - i. rzeczywiste ceny bieżące i rzeczywiste zużycie energii;
 - ii. porównanie bieżącego zużycia energii przez odbiorcę końcowego ze zużyciem we wcześniejszych okresach rozliczeniowych (przynajmniej ten sam okres w poprzednim roku), najlepiej w formie graficznej;
 - iii. informacje kontaktowe dotyczące organizacji, w których odbiorcy końcowi mogą uzyskać dodatkowe informacje (np. na temat technik/technologii oszczędzania energii, porównywalnych profilach odbiorców końcowych itp.);
 - iv. ilekroć jest to możliwe i zasadne – porównania z przeciętnym znormalizowanym lub referencyjnym odbiorcą końcowym z tej samej kategorii użytkowników;
 - na żądanie odbiorców końcowych należy przekazywać im informacje i szacunki dotyczące kosztów energii w odpowiednim terminie i w formie umożliwiającym odbiorcom porównanie podobnych transakcji.
4. **Artykuł 11** wyjaśnia, że państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, aby odbiorcy końcowi otrzymywali **rachunki i informacje o rozliczeniach za zużycie energii nieodpłatnie** oraz aby odbiorcy końcowi mieli również odpowiedni i bezpłatny dostęp do swoich danych dotyczących zużycia.

Wyjątek stosuje się w kontekście ogrzewania i chłodzenia w budynkach wielomieszkaniowych zaopatrywanych z sieci ciepłowniczej lub innego wspólnego źródła

ogrzewania/chłodzenia, w przypadkach, gdy zadanie opomiarowania, przydziału i rozliczenia rzeczywistego indywidualnego zużycia zostanie zlecone osobie trzeciej, na przykład dostawcy usług lub lokalnemu dostawcy energii. W takim przypadku koszty mogą zostać przeniesione na odbiorców końcowych, o ile wysokość takich kosztów jest uzasadniona.

5. Celem niniejszego dokumentu jest przekazanie państwom członkowskim wytycznych dotyczących stosowania artykułów 9-11 DEE. Dokument określa poglądy Komisji, nie jest prawnie wiążący i nie ma wpływu na orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości („Trybunał”) i jego zmiany.

B. KONTEKST PRAWNY I REGULACYJNY

6. Postanowienia DEE w sprawie opomiarowania i informacji o rozliczeniach przejmują część postanowień wcześniejszych dyrektyw. Dyrektywa 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych⁵ (uchylona przez DEE) nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, by odbiorcy końcowi zostali wyposażeni – po konkurencyjnych cenach – w indywidualne liczniki, które będą odpowiednio odzwierciedlały ich rzeczywiste zużycie energii i podawały informacje na temat rzeczywistego czasu zużycia. W większości przypadków obowiązek ten podlegał warunkom technicznej wykonalności, uzasadnienia finansowego i proporcjonalności do potencjalnej oszczędności energii. W przypadku podłączania liczników w nowych budynkach lub przy przeprowadzaniu ważniejszych renowacji budynków, zgodnie z dyrektywą 2002/91/UE⁶, należało jednak zawsze montować takie indywidualne liczniki. Dyrektywa 2006/32 zawierała również wymóg zapewnienia jasnych rozliczeń na podstawie rzeczywistego zużycia, o wystarczającej częstotliwości pozwalającej odbiorcom na regulowanie ich własnego zużycia energii. Generalnie te postanowienia zostały przejęte w DEE wraz z przedstawieniem dodatkowych wyjaśnień.
7. Dyrektywy dotyczące rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu (dyrektywy 2009/72/WE i 2009/73/WE) nakładają na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia wdrożenia inteligentnych systemów pomiarowych wspomagających aktywne uczestnictwo odbiorców w rynkach dostaw energii elektrycznej i gazu. W odniesieniu do energii elektrycznej – w przypadkach, gdy przeprowadzono ekonomiczną ocenę długoterminowych kosztów i korzyści, co najmniej 80% z tych odbiorców, którzy uzyskali pozytywną ocenę, należy wyposażyć w inteligentne systemy pomiaru energii elektrycznej do 2020 roku. W przypadkach, w których nie przeprowadzono ekonomicznej oceny długoterminowych kosztów i korzyści, co najmniej 80% wszystkich odbiorców należy wyposażyć w inteligentne systemy pomiaru energii elektrycznej do 2020 roku (załącznik I(2) do dyrektywy w sprawie energii elektrycznej). W odniesieniu do gazu ziemnego nie wyznaczono konkretnego terminu, ale wymagane jest przygotowanie harmonogramu, z zastrzeżeniem oceny długoterminowych kosztów i korzyści (załącznik

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG, Dz.U. L 114, 24.04.2006, str. 64.

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/91/WE z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, Dz.U. L, 04.01.2003, str. 13.

I(2) do dyrektywy w sprawie gazu). W dyrektywach tych stwierdza się również, że odbiorcy końcowi muszą być odpowiednio informowani o rzeczywistym zużyciu energii elektrycznej / gazu oraz o kosztach, z częstotliwością pozwalającą im na regulowanie własnego zużycia. DEE nie wymaga rozpowszechniania inteligentnych systemów pomiarowych, ponieważ wymóg ten jest już określony przez dyrektywy 2009/72/WE i 2009/73/WE. Z uwagi na trwające lub planowane rozpowszechnianie inteligentnych systemów pomiarowych w wielu państwach członkowskich DEE dostarcza jednak objaśnień w zakresie zapewnienia przekazywania ważnych informacji dotyczących opomiarowania i rozliczeń odbiorcom końcowym korzystającym z inteligentnych systemów pomiarowych.

C. ZAKRES ZOBOWIĄZANIA

8. Artykuły 9, 10 i 11 DEE rozszerzają zakres i objaśniają materialne postanowienia dyrektywy 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych. Postanowienia DEE, które są identyczne z postanowieniami zawartymi w artykule 13 dyrektywy 2006/32/WE, zostaną omówione w niniejszym dokumencie wyłącznie w przypadku ich interakcji z wprowadzeniem nowych postanowień.
9. Artykuł 2(23) zawiera definicję „odbiorców końcowych” jako „osoby fizycznej lub prawnej, która dokonuje zakupu energii do własnego użytku”. W kontekście zobowiązań ustanowionych w artykule 9(1) i (3) oraz artykule 11(2) w odniesieniu do postanowień dotyczących opomiarowania i rozliczania indywidualnego zużycia energii cieplnej/chłodniczej i ciepłej wody użytkowej, w przypadkach zbiorowego zakupu energii cieplnej i chłodniczej lub ciepłej wody przez stowarzyszenie odbiorców końcowych lub w jego imieniu (na przykład grupa gospodarstw domowych odpowiedzialnych za zużycie energii w każdym indywidualnym mieszkaniu w budynku wielomieszkaniowym), mimo że często energię kupuje spółdzielnia mieszkaniowa, to indywidualne gospodarstwa domowe są odbiorcą końcowym. Z tego względu definicję odbiorcy końcowego należy rozumieć jako obejmującą również tych odbiorców końcowych oraz podmiot będący nabywcą energii cieplnej/chłodniczej/ciepłej wody w imieniu odbiorców końcowych (np. spółdzielnia mieszkaniowa).

D. OBOWIĄZEK ZAPEWNIENIA LICZNIKÓW I PRZEKAZYWANIA DANYCH POMIAROWYCH

10. Postanowienia artykułu 9(1), zobowiązujące państwa członkowskie do zapewnienia – pod warunkiem wykonalności technicznej i opłacalności – aby odbiorcy końcowi zostali wyposażeni, po konkurencyjnych cenach, w indywidualne liczniki, które będą odpowiednio odzwierciedlały ich rzeczywiste zużycie energii i podawały informacje na temat rzeczywistego czasu zużycia, zostały wprowadzone artykułem 13 dyrektywy 2006/32/WE. To prawo ma nadal zastosowanie w DEE, ale teraz jest również rozszerzone na odbiorców końcowych zamieszkałych w budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych ze wspólnym systemem centralnego ogrzewania/chłodzenia/ciepłej wody dla takiego budynku, którzy powinni zostać wyposażeni w takie liczniki od dnia 31 grudnia 2016 r. (artykuł 9(3)).

11. Należy zwrócić uwagę, że artykuł 9 nie wymaga wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych określonych w dyrektywach 2009/72/WE i 2009/73/WE. Wyjaśnia jednak pewne kwestie: mianowicie *jeżeli* państwa członkowskie wprowadzają inteligentne systemy pomiarowe, wówczas zastosowanie mają różne zobowiązania w szczególności na mocy artykułu 9(2).
12. W artykule 9(1) i artykule 10(3), w odniesieniu do budynków wielomieszkaniowych lub wielofunkcyjnych, wymóg zapewnienia indywidualnych liczników ciepłej wody dotyczy sytuacji, w której odbiorca końcowy kupuje ciepłą wodę użytkową dostarczaną ze wspólnego kotła lub spoza budynku (np. sieć ciepłownicza). Przykładowo: jeżeli w budynku wielomieszkaniowym ciepła woda użytkowa jest wytwarzana we wspólnym kotle gazowym, powinien być zamontowany wspólny licznik gazu dla tego kotła, ale indywidualni użytkownicy ciepłej wody użytkowej muszą dodatkowo zostać wyposażeni, po konkurencyjnych cenach, w liczniki ciepłej wody dla każdego mieszkania, pod warunkiem możliwości technicznych i opłacalności.
13. Według artykułu 9(2)(a) inteligentne systemy pomiarowe zużycia energii elektrycznej lub gazu ziemnego muszą przekazywać odbiorcom końcowym informacje na temat rzeczywistego czasu użytkowania. Na podstawie artykułu 9(1), z zastrzeżeniem wykonalności technicznej i opłacalności, należy jednak przyjąć, że wszystkie indywidualne liczniki – zarówno inteligentne, jak i zwykłe – muszą być wyposażone w tę podstawową funkcję. Zastosowanie terminu „inteligentne systemy pomiarowe”, a nie tylko „inteligentne liczniki”, w artykule 9(2)(a) implikuje, że państwa członkowskie mają wybór co do środka⁷ przekazywania takich informacji pomiarowych do odbiorców końcowych. Na przykład państwa członkowskie mogą wymagać, aby takie informacje pomiarowe były przekazywane za pośrednictwem domowego wyświetlacza pobierającego dane z inteligentnego licznika.
14. Artykuł 9(2)(a) nie zastępuje wymogów dyrektywy w sprawie przyrządów pomiarowych (2004/22/WE)⁸, wymagającej dostępności wbudowanego podstawowego wyświetlacza w każdym przypadku⁹. Jest to ważne, ponieważ takie wyświetlacze służyłyby jako podstawa do obliczenia płatności należnej ze strony odbiorcy końcowego, np. w razie awarii funkcji zdalnego odczytu licznika inteligentnego.
15. W odniesieniu do ustanowionego w artykule 9(2)(a) zobowiązania wymagającego od państw członkowskich zapewnienia, by „*przy ustalaniu minimalnych parametrów funkcjonalnych liczników i obowiązków nakładanych na uczestników rynku w pełni wzięto pod uwagę cele efektywności energetycznej i korzyści dla odbiorców końcowych*”, państwa członkowskie mogą rozważyć zalecenie Komisji w sprawie przygotowań do

⁷ Artykuł 42 zalecenia Komisji z dnia 9 marca 2012 r. w sprawie przygotowań do rozpowszechnienia inteligentnych systemów pomiarowych (2012/148/UE) zachęca państwa członkowskie do zapewnienia, aby odbiorcy końcowi używający inteligentnych systemów pomiarowych zostali wyposażeni w znormalizowany interfejs, który zapewnia odbiorcy wizualizację indywidualnych danych o zużyciu.

⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/22/WE z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie przyrządów pomiarowych, Dz.U. L 135, 30.04.2004, str. 1-80.

⁹ Według artykułu 10.5 załącznika I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/22/WE w sprawie przyrządów pomiarowych (Dz.U. L 135, 30.04.2004, str. 1): „*Bez względu na to, czy przyrząd pomiarowy stosowany do pomiaru mediów może być odczytywany zdalnie czy nie, powinien być wyposażony w urządzenie odczytowe, podlegające kontroli metrologicznej, dostępne dla konsumenta bez użycia narzędzi dodatkowych. Wskazanie urządzenia odczytowego, będące wynikiem pomiaru, jest podstawą do ustalenia opłaty.*”

rozpowszechnienia inteligentnych systemów pomiarowych¹⁰. W każdym przypadku to państwa członkowskie decydują, które cele efektywności energetycznej i korzyści dla odbiorców końcowych zostaną wzięte pod uwagę przy ustalaniu i minimalnych parametrów funkcjonalnych liczników.

16. W odniesieniu do wymogu zapewnienia przez państwa członkowskie bezpieczeństwa inteligentnych liczników i przekazywania danych, a także prywatności odbiorców końcowych zgodnie ze stosownymi przepisami unijnymi o ochronie danych i prywatności, szczegółowe rady zostały już udzielone w zaleceniu Komisji 2012/148/UE z dnia 9 marca 2012 r. Generalnie, zgodnie z wymogami dyrektywy w sprawie ochrony danych (95/46/WE)¹¹, państwa członkowskie są odpowiedzialne za zapewnienie prywatności informacji czasu rzeczywistego oraz informacji z przeszłości przy gromadzeniu, przechowywaniu, przetwarzaniu i przekazywaniu danych pochodzących z pomiarów indywidualnego zużycia energii przez odbiorców końcowych.

Artykuł 9(2)(c) zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby w przypadku używania inteligentnych systemów pomiaru energii elektrycznej i na wniosek odbiorcy końcowego operatorzy liczników byli zobowiązani do zapewnienia licznika, który jest w stanie dokonywać rozliczeń ilości energii elektrycznej wysyłanej do sieci z obiektów odbiorcy końcowego. W odniesieniu do artykułu 9(1) państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia konkurencyjnej ceny takich liczników, ponieważ w przeciwnym razie mogłaby powstać bariera dla rozwoju rozpowszechnianej generacji.

17. Według artykułu 9(2)(d), jeżeli odbiorcy końcowi zwrócą się z takim wnioskiem, dane pomiarowe dotyczące wprowadzanej i zbywanej przez nich energii elektrycznej muszą być udostępniane im lub osobie trzeciej działającej w imieniu odbiorcy końcowego (np. ESCO lub koncentratorowi) w łatwo zrozumiałym formacie umożliwiającym porównywanie podobnych transakcji. Ten wymóg dotyczy wyłącznie przypadków i zakresu wprowadzenia inteligentnych systemów pomiaru energii elektrycznej przez państwa członkowskie. Państwa członkowskie muszą ustanowić zgodnie z prawem lub w inny sposób zabezpieczyć prawo odbiorcy końcowego do zdecydowania, czy i komu dane pomiarowe dotyczące jego indywidualnego zużycia mogą być udostępniane.

Ponadto to postanowienie wymaga od państw członkowskich zapewnienia, aby te same dane pomiarowe, które są udostępniane odbiorcy końcowemu, były udostępniane osobom trzecim, na wniosek odbiorcy końcowego. Takie informacje umożliwiłyby dostawcy usług energetycznych (np. koncentratorom lub ESCO) świadczenie bardziej precyzyjnych usług na rzecz odbiorcy końcowego.

18. Artykuł 9(2)(e) wymaga od państw członkowskich zapewnienia, aby podczas montowania inteligentnych liczników energii elektrycznej lub gazu konieczne było przekazywanie odbiorcom stosownych porad i informacji, w szczególności na temat pełnych możliwości liczników w zakresie zarządzania odczytem liczników oraz monitorowania własnego zużycia energii. Transpozycja artykułu 9(2)(e) może być realizowana na przykład

¹⁰ Zalecenie Komisji 2012/148/UE z dnia 9 marca 2012 r. w sprawie przygotowań do rozpowszechnienia inteligentnych systemów pomiarowych.

¹¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 95/46/WE z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych, Dz.U. L 281, 23.11.1995, str. 31.

poprzez: (1) ustalenie krajowego minimalnego poziomu/zakresu informacji, które mają być przekazywane odbiorcom końcowym np. przez monterów odwiedzających odbiorców końcowych w celu zamontowania inteligentnych liczników, i/lub (2) zapewnienie odpowiednich programów szkoleniowych dla monterów.

Ten wymóg jest wymogiem dodatkowym do wymogów artykułu 12, na podstawie którego państwa członkowskie powinny podjąć jeden lub wiele środków na rzecz promowania efektywności energetycznej wśród małych odbiorców końcowych, co może obejmować szersze kampanie towarzyszące rozpowszechnianiu liczników inteligentnych.

19. Artykuł 9(3) przedstawia objaśnienia dotyczące opomiarowania zużycia energii cieplnej, chłodniczej i ciepłej wody użytkowej w budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych, zaopatrywanych w energię ciepłą/chłodniczą lub ciepłą wodę z:

- sieci ciepłowniczej / chłodu sieciowego;
- centralnego źródła obsługującego wiele budynków; lub
- wspólnego źródła ogrzewania centralnego / źródła chłodzenia dla pojedynczego budynku.

20. W przypadku budynków wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych zaopatrywanych w energię ciepłą lub chłodniczą lub ciepłą wodę ze źródeł zewnętrznych państwa członkowskie są zobowiązane do zabezpieczenia, aby na wymienniku ciepła lub na granicy dostawy do budynku został zamontowany licznik. Takie liczniki muszą być zamontowane do 5 czerwca 2014 r. Nie przewidziano żadnych wyjątków.

21. DEE nie określa definicji budynku wielomieszkaniowego lub wielofunkcyjnego. Budynek wielomieszkaniowy może być rozumiany jako budynek zawierający co najmniej dwa mieszkania. Budynek wielofunkcyjny może być rozumiany jako budynek zajmowany przez co najmniej dwa podmioty, które muszą dzielić się rachunkiem za zakupioną energię.

22. W odniesieniu do indywidualnego opomiarowania zużycia energii cieplnej w budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych w zakresie artykułu 9(3), państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, aby indywidualne liczniki dla każdego mieszkania lub lokalu w takim budynku zostały zamontowane do dnia 31 grudnia 2016 r. pod warunkiem wykonalności technicznej i opłacalności.

Jeżeli zamontowanie indywidualnych liczników energii cieplnej nie jest technicznie wykonalne lub nie jest opłacalne, na każdym grzejniku należy zamontować indywidualne podzielniki kosztów ogrzewania, chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że montaż takich podzielników kosztów ogrzewania nie byłby opłacalny.

23. Przy interpretacji pojęcia „wykonalności technicznej” państwa członkowskie powinny mieć na uwadze wyjaśnienie równorzędnego pojęcia „możliwości technicznych”, wskazanego w punkcie 29 preambuły. Zgodnie z tym wyjaśnieniem można założyć, że indywidualne opomiarowanie zużycia ciepła w budynkach wielomieszkaniowych jest technicznie możliwe, gdy montaż indywidualnych liczników nie wymaga zmiany istniejącej instalacji wody grzewczej w budynku. Z kolei gdy woda grzewcza jest doprowadzana do mieszkań i odprowadzana z nich w kilku różnych punktach, zastosowanie indywidualnych liczników ciepła byłoby mniej wykonalne pod względem

technicznym lub mniej opłacalne. W takich budynkach można przeprowadzać pomiary indywidualnego zużycia energii cieplnej za pomocą indywidualnych podzielników kosztów ogrzewania.

24. Interpretując pojęcie „opłacalności”, państwa członkowskie mogą porównać koszty montażu i utrzymania liczników/podzielników kosztów ogrzewania z korzyściami dla odbiorcy końcowego i innych osób (właściciel/użytkownik budynku i poszczególnych mieszkań, dostawca energii itp.). Kalkulacja może być na przykład oparta na metodologii określonej w europejskiej normie EN 15459 („Charakterystyka energetyczna budynków – Ekonomiczna ocena instalacji energetycznych budynków”).

Przy ocenie korzyści związanych z zamontowaniem indywidualnych liczników ciepła/podzielników kosztów ogrzewania państwa członkowskie powinny uwzględnić różne korzyści, w tym oszczędność energii wśród odbiorców końcowych, którą można osiągnąć poprzez zmiany w zachowaniu na bazie danych pomiarowych i informacji o rozliczeniach w oparciu o zmierzone zużycie energii cieplnej. Badania wskazują, że zakres oszczędności wynikających ze zmian w zachowaniu po wprowadzeniu indywidualnego opomiarowania i rozliczeń opartych na rzeczywistym zużyciu energii cieplnej często sięga 30% w porównaniu z systemami bez indywidualnego opomiarowania i z rozliczeniem opartym na stawkach zryczałtowanych (np. za m²)^{12,13}.

25. Ze względu na fakt, że „wykonalność techniczna” i „opłacalność” umożliwiają państwom członkowskim stosowanie wyjątków od zobowiązań określonych w artykule 9, państwo członkowskie – mając na uwadze postanowienia zawarte w dwóch powyższych ustępach – jest zobowiązane do poinformowania Komisji o warunkach technicznych i progach ekonomicznych lub innych kryteriach, według których uzasadnia, że spełnienie obowiązków nie byłoby wykonalne pod względem technicznym lub opłacalne.

W przypadku budynków wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych, których dotyczy artykuł 9(3), w przypadku których zamontowanie indywidualnych liczników energii cieplnej zostanie uznane za wykonalne pod względem technicznym i opłacalne, ale odbiorcy końcowi posiadają już podzielniki kosztów ogrzewania, państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia zamontowania indywidualnych liczników energii cieplnej do dnia 31 grudnia 2016 r. Można jednak założyć, że występowanie podzielników kosztów ogrzewania to koszt, który standardowo miałby wpływ na kalkulację kosztów i korzyści w zakresie stosowania indywidualnych liczników ciepła.

26. W sytuacjach, w których na każdym grzejniku należy zamontować indywidualne podzielniki kosztów ogrzewania, zgodnie z celem artykułu 9(3), obowiązek ten dotyczyłby wyłącznie grzejników znajdujących się wewnątrz mieszkań lub lokali w budynkach wielomieszkaniowych lub wielofunkcyjnych, z wyłączeniem grzejników znajdujących się w częściach wspólnych budynku.

Zgodnie z postanowieniami artykułu 9(1)(b), indywidualne liczniki do pomiaru zużycia energii cieplnej lub chłodniczej bądź ciepłej wody użytkowej muszą być zawsze montowane w nowych budynkach wielomieszkaniowych lub wielofunkcyjnych,

¹² Gullev, L. & Poulsen, M., „The installation of meters leads to permanent changes in consumer behaviour”. News from DBDH. Journal 3/2006 str. 20-24.

¹³ Clemens Felsmann, Juliane Schmidt, Technische Universität Dresden, January 2013, Auswirkungen der verbrauchsabhängigen Abrechnung in Abhängigkeit von der energetischen Gebäudequalität.

zaopatrywanych z sieci ciepłowniczej / chłodu sieciowego, lub przy przeprowadzaniu ważniejszych renowacji budynków, zgodnie z dyrektywą 2010/31/UE. Zamontowanie podzielników kosztów ogrzewania lub zastosowanie alternatywnych metod pomiaru nie wchodzi w rachubę w takich przypadkach.

27. Artykuł 9(1)(b) nakłada bezwarunkowy wymóg zapewnienia indywidualnych liczników (nie podzielników kosztów ogrzewania) w przypadku podłączania nowych liczników w nowych budynkach lub przy przeprowadzaniu ważniejszych renowacji budynków, zgodnie z definicją określoną w dyrektywie 2010/31/UE. Jeżeli powyższy scenariusz wystąpi w związku ze zużyciem energii cieplnej lub chłodniczej, obowiązek ten jest ograniczony do przypadków, gdy odbiorcy końcowi są zaopatrywani / mają być zaopatrywani z sieci ciepłowniczej lub chłodu sieciowego. W związku z tym należy uznać to za wyjątek od ogólnego zakresu ramowego dla obowiązku zapewnienia indywidualnych liczników energii cieplnej w budynkach wielomieszkaniowych, zgodnie z ustępem drugim artykułu 9(3). Oznacza to, że postanowienia artykułu 9(3) co do „wykonalności technicznej” i „opłacalności” nie będą dotyczyły budynków wielomieszkaniowych, zaopatrywanych z sieci ciepłowniczej, w przypadku nowych budynków lub przy przeprowadzeniu ważniejszych renowacji budynków.

E. ZOBOWIĄZANIA DO ZAPEWNIENIA PRZEKAZYWANIA INFORMACJI O ROZLICZENIACH

Rozróżnienie między rachunkami a informacjami o rozliczeniach

28. Artykuł 10(3)(d) wprowadza rozróżnienie między rachunkami (które stanowią wezwanie do zapłaty należnej kwoty) a informacjami o rozliczeniach (które nie stanowią wezwań do zapłaty, ale standardowo zawierają takie same informacje).

Szczególne zasady dotyczące informacji o rozliczeniach

29. Artykuł 10(1) wymaga od państw członkowskich zapewnienia, w terminie do dnia 31 grudnia 2014 r., aby informacje o rozliczeniach były dokładne oraz oparte na rzeczywistym zużyciu, zgodnie z punktem 1.1 załącznika VII. Oznacza to, że informacje o rozliczeniach powinny być udostępniane przynajmniej raz na kwartał na życzenie lub jeżeli klient wybrał rachunek elektroniczny; w pozostałych przypadkach dwa razy w roku. Na podstawie artykułu 10(1) te minimalne wymogi nie muszą być spełnione, jeżeli nie jest to „technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione”.
30. Z tego względu należy zawsze przestrzegać minimalnej częstotliwości określonej w punkcie 1.1 załącznika VII, o ile jest to wykonalne pod względem technicznym i ekonomicznie uzasadnione – co państwa członkowskie musiałyby wyjaśnić, informując Komisję o swojej transpozycji artykułu 10.
31. Zgodnie z artykułem 10(1), jeżeli inteligentne liczniki nie są dostępne, ostatnie zdanie punktu 1.1 załącznika VII określa, że gaz wykorzystywany wyłącznie do gotowania może być wyłączony z wymogów dotyczących częstotliwości przekazywania informacji o rozliczeniach do odbiorców końcowych. Jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się na zastosowanie tej klauzuli, jest zobowiązane do wyjaśnienia odbiorcy końcowemu zakresu zastosowania wyłączenia oraz praw przysługujących odbiorcy końcowemu w odniesieniu

do częstotliwości przekazywania informacji o rozliczeniach z tytułu zużycia gazu wykorzystywanego do gotowania. Przykładowo można ustanowić limit maksymalnego rocznego zużycia gazu wykorzystywanego do gotowania, bez konieczności przestrzegania obowiązku zachowania częstotliwości przekazywania informacji w oparciu o rzeczywiste zużycie.

32. Artykuł 10(1) wymaga, aby informacje o rozliczeniach były przekazywane z częstotliwością określoną w załączniku VII, punkt 1.1 DEE, niezależnie od rodzaju licznika innego niż licznik inteligentny i systemu rozliczeń. Oznacza to, że informacje o rozliczeniach w oparciu o rzeczywiste zużycie muszą być również przekazywane (o ile jest to wykonalne pod względem technicznym i ekonomicznie uzasadnione) zgodnie z pierwszym i drugim ustępem artykułu 10(1), w przypadkach, gdy odbiorcy końcowi korzystają z liczników przedpłatowych, niebędących licznikami inteligentnymi.
33. O ile jest to technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione, w budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych, informacje o rozliczeniach z tytułu indywidualnego zużycia energii cieplnej i ciepłej wody muszą być przekazywane przynajmniej dwa razy w roku lub raz na kwartał na żądanie odbiorców końcowych. DEE nie określa żadnych szczególnych zasad dotyczących podejmowania zbiorowej decyzji, np. o zamówieniu rozliczeń elektronicznych. Standardowo zastosowanie mają krajowe procedury dotyczące podejmowania decyzji w takich budynkach.
34. W przypadku, gdy liczniki z funkcją zdalnego odczytu nie są dostępne, obowiązek zachowania częstotliwości przekazywania informacji o rozliczeniach może być nadal spełniony na różne sposoby, łącznie z wymogiem, aby dostawcy usług energetycznych oferowali odbiorcom końcowym systemy samodzielnych odczytów licznika lub na podstawie gromadzenia danych poprzez ręczne odczyty liczników, jeżeli takie rozwiązanie jest opłacalne.
35. Kluczowym założeniem wstępnym w odniesieniu do obowiązku przekazywania dokładnych informacji o rozliczeniach w oparciu o rzeczywiste zużycie, ustanowionego w artykule 10(1), jest dostępność indywidualnego wyposażenia pomiarowego (liczników lub podzielników kosztów ogrzewania). Artykuł 9(3) wymaga jednak, aby liczniki indywidualnego zużycia/podzielniki kosztów ogrzewania do pomiaru indywidualnego zużycia energii cieplnej lub chłodniczej bądź ciepłej wody użytkowej były obowiązkowo montowane w budynkach wielomieszkaniowych do dnia 31 grudnia 2016 r.

W odniesieniu do dostarczania energii cieplnej/chłodniczej i ciepłej wody użytkowej do budynków wielomieszkaniowych lub wielofunkcyjnych zaopatrywanych ze wspólnego źródła (innego niż sieć ciepłownicza / chłód sieciowy), artykuł 9(3) określa bardziej precyzyjne warunki niż pierwszy ustęp artykułu 9(1) (*lex specialis derogat legi generali*). Wynika z tego, że w takich budynkach spełnienie obowiązku przekazywania dokładnych informacji o rozliczeniach w oparciu o rzeczywiste zużycie zgodnie z artykułem 10(1) nie musi nastąpić przed wykonaniem artykułu 9(3), tj. najpóźniej w terminie do dnia 31 grudnia 2016 r.

Termin 31 grudnia 2016 r. nie dotyczy jednak obowiązku zapewnienia indywidualnych liczników w budynkach wielomieszkaniowych zaopatrywanych z sieci ciepłowniczej / chłodu sieciowego na warunkach określonych w artykule 13(1) dyrektywy 2006/32/WE. Termin transpozycji tego postanowienia to niezmiennie 17 maja 2008 r.

36. Postanowienia artykułu 10(1) dotyczą w szczególności sytuacji, w której odbiorcy końcowi nie posiadają inteligentnych liczników energii elektrycznej lub gazu. Tym samym minimalna częstotliwość przekazywania dokładnych informacji o rozliczeniach w oparciu o rzeczywiste zużycie, określona w punkcie 1.1 załącznika VII DEE, nie dotyczy sytuacji, w których odbiorcy końcowi posiadają takie inteligentne liczniki energii elektrycznej lub gazu.
37. W przypadkach, w których odbiorcy końcowi mają dostęp do inteligentnego systemu pomiarowego, zastosowanie mają nadal postanowienia trzeciego pakietu dotyczącego wewnętrznego rynku energii elektrycznej i gazu¹⁴. Według dokumentu interpretacyjnego opublikowanego przez Komisję dnia 22 stycznia 2010 r., w przypadku, gdy odbiorcy końcowi mają dostęp do inteligentnego systemu pomiarowego, informacje o rozliczeniach w oparciu o rzeczywiste zużycie powinny być przekazywane w trybie comiesięcznym¹⁵.
38. W kontekście artykułu 10(1) kryterium opłacalności przekazywania dokładnych informacji o rozliczeniach w oparciu o rzeczywiste zużycie, według minimalnej częstotliwości określonej w punkcie 1.1 załącznika VII do DEE, może być istotne głównie dla ustalenia, czy koszty delegowania osób do ręcznych odczytów liczników są ekonomicznie uzasadnione. Jeżeli państwa członkowskie ustalą w szczególnych przypadkach, że częste przekazywanie informacji o rozliczeniach w oparciu o rzeczywiste zużycie nie jest ekonomicznie uzasadnione, kwestia ta powinna zostać wyjaśniona i przekazania odbiorcom końcowym i osobom odpowiedzialnym za indywidualne rozliczenia do dnia 31 grudnia 2014 r.
39. Według artykułu 10(2), gdy stosowane są inteligentne systemy pomiaru energii elektrycznej lub gazu, państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, aby odbiorcy końcowi otrzymywali uzupełniające informacje na temat własnego zużycia. Ten obowiązek musi zostać spełniony do dnia 5 czerwca 2014 r.; od tego dnia będzie mieć zastosowanie w odniesieniu do wszelkich inteligentnych liczników, które zostały zamontowane przed tym terminem i pozostają w użyciu.
40. Uzupełniające informacje w zakresie danych zbiorczych odpowiadających okresom, za które wygenerowano informacje o rozliczeniach, powinny obejmować informacje dotyczące zużycia (np. za dany miesiąc, jeżeli informacje o rozliczeniach są przekazywane w trybie comiesięcznym) oraz koszty powiązane, poniesione przez odbiorcę końcowego. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby takie informacje były przekazywane odbiorcom końcowym w formie rozliczenia papierowego/elektronicznego lub w innej formie (np. oddzielne raporty miesięczne, przesyłane do odbiorców końcowych drogą e-mailową lub elektroniczną przez dostawcę usług energetycznych lub przedsiębiorstwo oszczędzania energii występujące w imieniu dostawcy usług energetycznych bądź za pośrednictwem bezpiecznej witryny internetowej).
41. Według artykułu 10(2)(b) w przypadkach, gdy zamontowane zostały inteligentne liczniki energii elektrycznej/gazu, państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia przekazywania odbiorcom końcowym szczegółowych informacji uzupełniających według czasu użytkowania dla dowolnego dnia, tygodnia, miesiąca i roku drogą internetową lub

¹⁴ Dyrektywa 2009/72/WE i dyrektywa 2009/73/WE.

¹⁵ http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/interpretative_notes/doc/implementation_notes/2010_01_21_retail_markets.pdf.

poprzez interfejs licznika. Postanowienie to nie określa innych metod przekazywania takich informacji.

42. Niezależnie od faktu zamontowania inteligentnych liczników, w odniesieniu do zużycia energii elektrycznej, gazu ziemnego, energii cieplnej, chłodniczej i ciepłej wody użytkowej, państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, aby od dnia 5 czerwca 2014 r. informacje dotyczące zużycia w przeszłości (zgodnie z artykułem 10(2)) były przekazywane odbiorcom końcowym lub dostawcy usług energetycznych wskazanemu przez odbiorcę końcowego, o ile takie informacje są dostępne. Obowiązek ten byłby standardowo przenoszony na dostawców usług energetycznych oraz inne organizacje gromadzące i przechowujące dane dotyczące indywidualnego zużycia przez odbiorców końcowych.
43. Według artykułu 10(3)(e) państwa członkowskie są zobowiązane do ustanowienia wymogu dotyczącego przekazywania informacji na temat kosztów energii i szacunkowych kosztów energii na żądanie w celu umożliwienia klientom porównywania podobnych transakcji. Tym samym państwa członkowskie są zobowiązane do określenia znaczenia pojęć „terminowo” i „łatwo zrozumiały format”.

Wspólne zasady dotyczące informacji o rozliczeniach i rachunków

44. Według ustępu drugiego w artykule 10(1), w przypadku odbiorców końcowych posiadających liczniki inne niż liczniki inteligentne, dla których system regularnych samodzielnych odczytów wykonywanych przez odbiorcę końcowego umożliwia częste wystawianie „rachunków” i przekazywanie „informacji o rozliczeniach” w oparciu o rzeczywiste zużycie, informacje o rozliczeniach w oparciu o szacunkowe zużycie lub stawki zryczałtowane muszą być przekazywane wyłącznie w sytuacjach, w których w danym okresie przekazywania informacji o rozliczeniach odbiorca końcowy nie dostarczył odczytu licznika, niezależnie od przyczyn.
45. Warunek technicznej wykonalności przekazywania dokładnych rachunków i informacji o rozliczeniach w oparciu o rzeczywiste zużycie jest ściśle powiązany z dostępnością dokładnych liczników, spełniających wymogi dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/22/WE w sprawie przyrządów pomiarowych, lub dokładnych podzielników kosztów ogrzewania, spełniających wymogi stosownych norm europejskich¹⁶.
46. Według artykułu 10(3)(b) państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, aby do dnia 5 czerwca 2014 r. wszyscy odbiorcy końcowi otrzymali możliwość wyboru elektronicznych rachunków i informacji o rozliczeniach dla wszystkich rodzajów zużycia, objętych postanowieniami artykułów 9, 10 i 11, niezależnie od tego, czy posiadają liczniki inteligentne.

Szczególne zasady dotyczące rachunków jako takich

47. Według punktu 1.1 załącznika VII do DEE państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, w przypadkach, gdy dostępne są indywidualne liczniki, aby indywidualne

¹⁶ EN 834 - Podzielniki kosztów ogrzewania do rejestrowania zużycia ciepła przez grzejniki. Przyrządy zasilane energią elektryczną.

EN 835 - Podzielniki kosztów ogrzewania do rejestrowania zużycia ciepła przez grzejniki - przyrządy bez zasilania energią elektryczną działające na zasadzie parowania dyfuzyjnego.

rachunki w oparciu o rzeczywiste zużycie były przekazywane przynajmniej raz w roku. Zastosowanie ma ogólny termin transpozycji (5 czerwca 2014 r.).

W przypadkach, w których stosowany jest system samodzielnych odczytów, opisany w artykule 10(1), podpunkt drugi, rachunki oparte na szacunkowym zużyciu mogą być wystawiane wyłącznie wówczas, gdy odbiorca końcowy nie dostarczył odczytu licznika.

48. Artykuł 10(3)(d) pozwala państwom członkowskim na postanowienie, że na życzenie odbiorcy końcowego informacje zawarte w tych rachunkach nie będą stanowić wezwania do zapłaty. W takich przypadkach państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, aby dostawcy źródeł energii oferowali elastyczne formy dokonywania płatności¹⁷.
49. DEE nie zawiera wprawdzie bezpośredniej regulacji w tym przedmiocie, jednak zalecane jest, aby państwa członkowskie zapewniły – w przypadku rzeczywistych rachunków – aby informacje dotyczące wezwania do zapłaty i informacje dotyczące możliwych elastycznych opcji zapłaty były zawarte lub dostarczane wraz z rzeczywistym rachunkiem (artykuł 10(3)(d)). Dzięki temu odbiorcy końcowi będą mogli łatwiej odróżnić rachunek od informacji o rozliczeniach.

F. OBOWIĄZEK ZAPEWNIENIA BEZPŁATNEGO PRZEKAZYWANIA INFORMACJI DOTYCZĄCYCH OPOMIAROWANIA I ROZLICZEŃ

50. Artykuł 11(1) wymaga od państw członkowskich zapewnienia, aby odbiorcy końcowi otrzymywali wszelkie dane dotyczące ich zużycia oraz rachunki i informacje o rozliczeniach nieodpłatnie.
51. Wynika z tego, że dostawcy usług energetycznych lub inne organizacje muszą samodzielnie pokrywać koszty generowania i dostarczania rachunków oraz informacji o rozliczeniach do odbiorców końcowych.
52. Nie wyklucza to możliwości udzielenia odbiorcom końcowym rabatu lub premii przez przedsiębiorstwa energetyczne za wybranie elektronicznych rachunków i informacji o rozliczeniach.
53. Według artykułu 11(2) państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, aby przekazywanie informacji o kosztach i rozliczeniach indywidualnego zużycia energii cieplnej i chłodniczej dostarczanej w budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych było realizowane nieodpłatnie. W takim przypadku koszty poniesione wskutek zlecenia tego zadania osobie trzeciej mogą zostać przeniesione na odbiorców końcowych zajmujących takie budynki, o ile wysokość takich kosztów jest uzasadniona. W takich sytuacjach informacje o rozliczeniach, wystawione na przykład przez przedsiębiorstwo ciepłownicze dla właściciela budynku wielomieszkaniowego, należy przekazać nieodpłatnie. W przypadku rachunków i informacji o rozliczeniach koszty

¹⁷ W odniesieniu do energii elektrycznej i gazu ziemnego obowiązek zapewnienia, aby odbiorcy końcowi otrzymywali rozbudowaną ofertę metod płatności, został wprowadzony już w załączniku 1(1d) do dyrektywy 2009/72/WE i załączniku 1(1d) do dyrektywy 2009/73/WE. Dyrektywa efektywności energetycznej rozszerza tę zasadę na energię grzejną/chłodniczą i ciepłą wodę użytkową dostarczaną z sieci ciepłowniczej / chłodu sieciowego.

związane ze zleceniem usługi, dotyczące dokładnego opomiarowania, przydzielenia i rozliczenia indywidualnego zużycia dla różnych mieszkań lub lokali w takich budynkach (rozliczenia szczegółowe), mogą zostać jednak przeniesione na użytkowników końcowych zajmujących takie mieszkania/lokale.

54. Zadanie określenia warunków, według których koszty wskazane w artykule 11(2) są „uzasadnione”, należy do państw członkowskich.
55. W artykule 11(2) pojęcie „energia cieplna i chłodnicza”, zwłaszcza w przypadku budynków z własnym źródłem ogrzewania i ciepłej wody, obejmuje również ciepłą wodę użytkową, gdy energia cieplna jest warunkiem przygotowania ciepłej wody.

G. OBOWIĄZEK EGZEKWOWANIA WYKONANIA ARTYKUŁÓW 9, 10 I 11

56. Zgodnie z artykułem 13 państwa członkowskie są zobowiązane do ustanowienia przepisów dotyczące sankcji skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających, nakładanych w przypadku nieprzestrzegania przepisów krajowych przyjętych na podstawie artykułów 9-11, oraz do podjęcia środków niezbędnych do zapewnienia ich wykonania.

ZAŁĄCZNIK. WŁAŚCIWE PRZEPISY (PREAMBUŁA, ARTYKUŁY 2, 9, 10, 11, ORAZ ZAŁĄCZNIK VII)

Preambuła

...

(26) Przy projektowaniu środków poprawy efektywności energetycznej należy uwzględnić zwiększoną efektywność i oszczędności uzyskane w wyniku powszechnego stosowania opłacalnych innowacji technologicznych, np. inteligentnych liczników. W przypadku montażu inteligentnych liczników przedsiębiorstwa nie powinny ich wykorzystywać do nieuzasadnionego rozliczania z mocą wsteczną.

(27) W odniesieniu do energii elektrycznej, i zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (1), w przypadkach, w których rozpowszechnianie inteligentnych liczników zostanie ocenione pozytywnie, w inteligentne systemy pomiarowe należy wyposażyć do 2020 r. co najmniej 80% odbiorców. W odniesieniu do gazu i zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego (2), w przypadkach, w których rozpowszechnianie inteligentnych systemów pomiarowych zostanie ocenione pozytywnie, państwa członkowskie lub dowolny właściwy organ przez nie wskazany powinny przygotować harmonogram wdrożenia inteligentnych systemów pomiarowych.

(28) Stosowanie indywidualnych liczników lub podzielników kosztów ogrzewania do pomiaru indywidualnego zużycia energii cieplnej w budynkach wielomieszkaniowych obsługiwanych przez systemy ciepłownicze lub wspólne systemy centralnego ogrzewania jest korzystne, jeżeli odbiorcy końcowi mają do dyspozycji środki kontrolowania własnego

zużycia. Dlatego też ich stosowanie ma sens jedynie w budynkach, w których grzejniki mają zamontowane zawory termostaticzne.

(29) W niektórych budynkach wielomieszkaniowych obsługiwanych przez systemy ciepłownicze lub wspólne systemy centralnego ogrzewania zastosowanie dokładnych indywidualnych liczników ciepła byłoby technicznie skomplikowane i kosztowne ze względu na fakt, iż woda grzewcza jest doprowadzana do mieszkań i odprowadzana z nich w kilku różnych punktach. Można założyć, że indywidualne opomiarowanie zużycia ciepła w budynkach wielomieszkaniowych jest jednak technicznie możliwe, w przypadku gdy montaż indywidualnych liczników nie wymaga zmiany istniejącej instalacji wody grzewczej w budynku. W takich budynkach można by przeprowadzać pomiary indywidualnego zużycia energii cieplnej za pomocą podzielników kosztów ogrzewania zamontowanych na każdym grzejniku.

(30) Dyrektywa 2006/32/WE nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, by odbiorcy końcowi zostali wyposażeni – po konkurencyjnych cenach – w indywidualne liczniki, które będą odpowiednio odzwierciedlały ich rzeczywiste zużycie energii i podawały informacje na temat rzeczywistego czasu zużycia. W większości przypadków obowiązek ten podlega warunkom, że powinno to być technicznie wykonalne, uzasadnione finansowo i proporcjonalne do potencjalnej oszczędności energii. W przypadku podłączania liczników w nowych budynkach lub przy przeprowadzaniu ważniejszych renowacji budynków, zgodnie z dyrektywą 2010/31/UE, należy zawsze montować takie indywidualne liczniki. Dyrektywa 2006/32/WE zawiera również wymóg zapewnienia jasnych rozliczeń na podstawie rzeczywistego zużycia, o wystarczającej częstotliwości pozwalającej odbiorcom na regulowanie ich własnego zużycia energii.

(31) Dyrektywy 2009/72/WE i 2009/73/WE nakładają na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia wdrożenia inteligentnych systemów pomiarowych wspomagających aktywne uczestnictwo odbiorców w rynkach dostaw energii elektrycznej i gazu. W odniesieniu do energii elektrycznej, jeżeli rozpowszechnienie inteligentnych liczników okaże się opłacalne, wówczas co najmniej 80% odbiorców trzeba będzie wyposażyc w inteligentne systemy pomiarowe do 2020 r. W odniesieniu do gazu ziemnego nie podaje się terminów, ale wymagane jest przygotowanie harmonogramu. W dyrektywach tych stwierdza się również, że odbiorcy końcowi muszą być odpowiednio informowani o rzeczywistym zużyciu energii elektrycznej / gazu oraz o kosztach, z częstotliwością pozwalającą im na regulowanie własnego zużycia.

(32) Wpływ przepisów w sprawie opomiarowania i rozliczeń zawartych w dyrektywach 2006/32/WE, 2009/72/WE i 2009/73/WE na oszczędność energii jest ograniczony. W wielu częściach Unii przepisy te nie doprowadziły do tego, że odbiorcy otrzymują aktualne informacje na temat swojego zużycia energii, ani że otrzymują rozliczenia w oparciu o rzeczywiste zużycie z częstotliwością, która zgodnie z badaniami jest potrzebna, by umożliwić odbiorcom regulowanie ich zużycia energii. W sektorach ogrzewania pomieszczeń i ciepłej wody w budynkach wielomieszkaniowych niewystarczająca jasność tych przepisów również doprowadziła do licznych skarg obywateli.

(33) Aby zwiększyć uprawnienia odbiorców końcowych w odniesieniu do dostępu do informacji na temat opomiarowania i rozliczeń ich indywidualnego zużycia energii, pamiętając o możliwościach związanych z procesem realizacji inteligentnych systemów pomiarowych i z rozpowszechnianiem inteligentnych liczników w państwach członkowskich,

należy zwiększyć jasność wymogów prawa unijnego w tym obszarze. Powinno to pomóc w zmniejszaniu kosztów realizacji inteligentnych systemów pomiarowych wyposażonych w funkcje zwiększające oszczędność energii oraz wspierać rozwój rynków usług energetycznych i zarządzania popytem. Wdrożenie inteligentnych systemów pomiarowych umożliwi częste rozliczanie w oparciu o rzeczywiste zużycie. Trzeba jednak także sprecyzować wymogi dotyczące dostępu do informacji oraz sprawiedliwego i dokładnego rozliczania w oparciu o rzeczywiste zużycie w przypadkach, gdy inteligentne liczniki nie będą dostępne do 2020 r., w tym wymogi związane z opomiarowaniem i rozliczaniem indywidualnego zużycia w budynkach wielolokalowych ciepła, chłodu i ciepłej wody dostarczanych przez systemy ciepłownicze i chłodnicze lub własny wspólny system ogrzewania zainstalowany w takich budynkach.

Artykuł 2

Definicje

...

(23) "odbiorca końcowy" oznacza osobę fizyczną lub prawną, która dokonuje zakupu energii do własnego użytku;

(24) "dostawca usług energetycznych" oznacza osobę fizyczną lub prawną, która świadczy usługi energetyczne lub realizuje inne środki mające na celu poprawę efektywności energetycznej w obiekcie lub w lokalach odbiorcy końcowego; „ciepło użytkowe” oznacza ciepło wytwarzane w procesie kogeneracji w celu zaspokojenia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania na ogrzewanie lub chłodzenie;

...

(28) "inteligentny system pomiarowy" oznacza system elektroniczny, za pomocą którego można zmierzyć zużycie energii, uzyskując więcej informacji niż w przypadku konwencjonalnego licznika, a także przesyłać i otrzymywać dane przy wykorzystaniu łączności elektronicznej;

Artykuł 9

Opomiarowanie

1. Państwa członkowskie zapewniają, by na tyle, na ile jest to technicznie wykonalne, uzasadnione finansowo i proporcjonalne do potencjalnej oszczędności energii, odbiorcy końcowi energii elektrycznej, gazu ziemnego, ciepła sieciowego, chłodu sieciowego oraz ciepłej wody użytkowej mieli możliwość nabycia po konkurencyjnych cenach indywidualnych liczników, które dokładnie oddają rzeczywiste zużycie energii przez odbiorcę końcowego i podają informacje o rzeczywistym czasie korzystania z energii.

Taka możliwość nabycia liczników indywidualnych po konkurencyjnych cenach jest zapewniana w przypadku:

(a) wymiany liczników, chyba że jest to technicznie niewykonalne lub nieopłacalne w stosunku do szacowanych potencjalnych oszczędności w perspektywie długoterminowej;

(b) podłączania nowych liczników w nowych budynkach lub przy wykonaniu ważniejszych renowacji budynków, zgodnie z dyrektywą 2010/31/UE.

2. W przypadku, gdy państwa członkowskie wprowadzają inteligentne systemy pomiarowe i rozpowszechniają inteligentne liczniki gazu ziemnego lub energii elektrycznej zgodnie z dyrektywami 2009/72/WE i 2009/73/WE oraz w zakresie, w jakim tego dokonują:

(a) zapewniają, by systemy pomiarowe dawały odbiorcom końcowym informacje na temat rzeczywistego czasu użytkowania i by przy ustalaniu minimalnych parametrów funkcjonalnych liczników i obowiązków nakładanych na uczestników rynku w pełni wzięto pod uwagę cele efektywności energetycznej i korzyści dla odbiorców końcowych;

(b) zapewniają bezpieczeństwo inteligentnych liczników i przekazywania danych, a także prywatność odbiorców końcowych zgodnie ze stosownymi przepisami unijnymi o ochronie danych i prywatności;

(c) w przypadku dostarczania energii elektrycznej i na wniosek odbiorcy końcowego wymagają od operatorów liczników, aby zapewnili, aby licznik lub liczniki były w stanie dokonywać rozliczeń ilości energii elektrycznej wysyłanej do sieci z obiektów odbiorcy końcowego;

(d) zapewniają, by – jeżeli odbiorcy końcowi zwrócą się z takim wnioskiem – dane pomiarowe dotyczące wprowadzanej i zbywanej przez nich energii elektrycznej były udostępniane im lub stronie trzeciej działającej w imieniu odbiorcy końcowego w łatwym zrozumiałym formacie umożliwiającym porównywanie podobnych transakcji;

(e) wprowadzają wymóg przekazywania odbiorcom stosownych porad i informacji w momencie montażu inteligentnych liczników; porady i informacje dotyczą w szczególności pełnych możliwości liczników, jeżeli chodzi o zarządzanie odczytem liczników oraz monitorowanie zużycia energii.

3. W przypadku, gdy energia cieplna i chłodnicza lub ciepła woda są dostarczane do budynku z sieci ciepłowniczej lub z centralnego źródła obsługującego większą liczbę budynków, na wymienniku ciepła lub na granicy dostawy zostaje zamontowany licznik energii cieplnej lub ciepłej wody.

W budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych z własnym źródłem centralnego ogrzewania/chłodzenia lub zaopatrywanych z sieci ciepłowniczej lub z centralnego źródła obsługującego większą liczbę budynków do dnia 31 grudnia 2016 r. zostaną zamontowane – tam gdzie jest to technicznie wykonalne i opłacalne – również liczniki zużycia indywidualnego do pomiaru zużycia energii cieplnej lub chłodniczej lub ciepłej wody dostarczanej do każdego lokalu. W przypadku gdy zastosowanie indywidualnych liczników nie jest technicznie wykonalne lub nie jest opłacalne, do pomiarów zużycia energii cieplnej na każdym grzejniku stosowane są indywidualne podzielniki kosztów ciepła, chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że montaż takich podzielników kosztów ciepła nie byłby opłacalny. W takich przypadkach można rozważyć alternatywne opłacalne sposoby pomiaru zużycia energii cieplnej.

W przypadku, gdy przeważającym rodzajem zabudowy są budynki wielomieszkaniowe, które zaopatrywane są z systemu ciepłowniczego lub chłodniczego lub które posiadają własne wspólne systemy ogrzewania lub chłodzenia obsługujące takie budynki, państwa członkowskie mogą wprowadzić przejrzyste zasady podziału kosztów zużycia energii cieplnej lub ciepłej wody w takich budynkach, aby zapewnić przejrzystość i dokładność rozliczania indywidualnego zużycia. W stosownych przypadkach zasady takie obejmują wytyczne w sprawie sposobu podziału kosztów energii cieplnej lub ciepłej wody, jak następuje:

- (a) ciepła woda na potrzeby bytowe;
- (b) straty energii cieplnej w instalacji w budynku oraz energia cieplna do celów ogrzewania powierzchni wspólnych (jeżeli klatki schodowe i korytarze są wyposażone w grzejniki);
- (c) energia cieplna do celów ogrzewania mieszkań.

Artykuł 10

Informacje o rozliczeniach

1. W przypadku, gdy odbiorcy końcowi nie mają inteligentnych liczników, o których mowa w dyrektywach 2009/72/WE i 2009/73/WE, państwa członkowskie zapewnią, w terminie do dnia 31 grudnia 2014 r., by informacje o rozliczeniach były dokładne oraz oparte na rzeczywistym zużyciu, zgodnie z pkt 1.1 załącznika VII, w odniesieniu do wszystkich sektorów objętych zakresem niniejszej dyrektywy, w tym dystrybutorów energii, operatorów systemów dystrybucyjnych oraz przedsiębiorstw prowadzących detaliczną sprzedaż energii, w przypadkach gdy jest to technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione.

Obowiązek ten można wypełnić przez wprowadzenie systemu dokonywania odczytów przez samych odbiorców końcowych i przekazywania odczytów licznika dostawcy energii. Jedynie w przypadku, gdy odbiorca końcowy nie poda odczytu licznika za dany okres rozliczeniowy, rozliczanie jest oparte na zużyciu szacunkowym lub na stawce ryczałtowej.

2. Liczniki zamontowane zgodnie z dyrektywami 2009/72/WE i 2009/73/WE podają dokładne informacje o rozliczeniach oparte na rzeczywistym zużyciu. Państwa członkowskie zapewniają, aby odbiorcy końcowi mieli możliwość łatwego dostępu do uzupełniających informacji dotyczących zużycia w przeszłości pozwalających na szczegółową samokontrolę.

Informacje uzupełniające dotyczące zużycia w przeszłości obejmują:

(a) dane sumaryczne za co najmniej trzy poprzedzające lata lub za okres od rozpoczęcia umowy na dostawę, jeżeli jest on krótszy. Dane te muszą odpowiadać okresom, za które podawano informacje dotyczące poszczególnych rozliczeń; oraz

(b) szczegółowe dane według czasu użytkowania dla dowolnego dnia, tygodnia, miesiąca i roku. Dane te są udostępniane odbiorcy końcowemu przez internet lub interfejs licznika za co najmniej poprzednie 24 miesiące lub okres od rozpoczęcia umowy na dostawę, jeżeli jest on krótszy.

3. Niezależnie od tego, czy inteligentne liczniki zostały zamontowane, państwa członkowskie:

(a) wprowadzają wymóg, aby – w zakresie, w jakim dostępne są informacje na temat rozliczeń za energię i zużycia przez odbiorców końcowych w przeszłości – na życzenie odbiorcy końcowego były one udostępniane dostawcy usług energetycznych wskazanemu przez odbiorcę końcowego;

(b) zapewniają, aby odbiorcom końcowym zaoferowano opcję elektronicznej formy informacji o rozliczeniach i rachunków oraz aby odbiorcy końcowi otrzymywali, na żądanie,

jasne i zrozumiałe wyjaśnienie, w jaki sposób wyliczono ich rachunek, szczególnie w przypadkach, gdy rachunki nie są oparte na rzeczywistym zużyciu;

(c) zapewniają, aby odbiorcom końcowym wraz z rachunkiem udostępniane były odpowiednie informacje pozwalające na całościowe zapoznanie się z bieżącymi kosztami energii, zgodnie z załącznikiem VII;

(d) mogą postanowić, że na życzenie odbiorcy końcowego informacje zawarte w tych rachunkach nie stanowią wezwania do zapłaty. W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają, by dostawcy źródeł energii oferowali elastyczne formy dokonywania płatności;

(e) wprowadzają wymóg, zgodnie z którym informacje i szacunki dotyczące kosztów energii mają być przekazywane odbiorcom na ich wniosek, terminowo i w łatwo zrozumiałym formacie, umożliwiającym odbiorcom porównanie podobnych transakcji.

Artykuł 11

Koszt dostępu do informacji o opomiarowaniu i rozliczeniach

1. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy końcowi otrzymywali wszystkie rachunki i informacje o rozliczeniach za zużycie energii nieodpłatnie oraz by odbiorcy końcowi mieli również odpowiedni i bezpłatny dostęp do swoich danych dotyczących zużycia.

2. Niezależnie od ust. 1 podział kosztów informacji o rozliczeniach indywidualnego zużycia energii cieplnej i chłodniczej dostarczanej w budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych na mocy art. 9 ust. 3 dokonywany jest nieodpłatnie. Koszty zlecenia tego zadania stronie trzeciej, takiej jak dostawca usług lub lokalny dostawca energii, obejmujące opomiarowanie, przydział i rozliczanie rzeczywistego indywidualnego zużycia w takich budynkach mogą ponosić odbiorcy końcowi, w zakresie, w jakim wysokość tych kosztów jest uzasadniona.

ZAŁĄCZNIK VII

Minimalne wymogi dotyczące rachunków oraz informacji o rozliczeniach na podstawie rzeczywistego zużycia

1. Minimalne wymogi dotyczące rachunków
- 1.1. Rozliczenia na podstawie rzeczywistego zużycia

Aby umożliwić odbiorcom końcowym regulowanie własnego zużycia energii, co najmniej raz w roku należy dokonać rozliczenia na podstawie rzeczywistego zużycia, a co najmniej raz na kwartał należy udostępnić informacje o rozliczeniach – na żądanie lub w przypadku gdy odbiorcy wybrali opcję otrzymywania elektronicznych rozliczeń – a w innych przypadkach dwa razy do roku. Gaz wykorzystywany wyłącznie do gotowania nie musi spełniać tego wymogu.

- 1.2. Minimum informacji, jakie należy ująć w rachunku

W stosownych przypadkach państwa członkowskie zapewniają udostępnienie odbiorcom końcowym wraz z rachunkami, umowami, transakcjami lub otrzymanymi ze stacji dystrybucji

pokwitowaniami, albo w ich ramach, następujących informacji sformułowanych w jasny i zrozumiały sposób:

- (a) rzeczywiste ceny bieżące i rzeczywiste zużycie energii;
- (b) porównanie bieżącego zużycia energii przez odbiorcę końcowego ze zużyciem w tym samym okresie poprzedniego roku, najlepiej w formie graficznej;
- (c) informacje kontaktowe dotyczące organizacji konsumentów zrzeszających odbiorców końcowych, agencji energetycznych lub podobnych podmiotów, łącznie ze stronami internetowymi, gdzie możliwe jest uzyskanie informacji o dostępnych środkach poprawy efektywności energetycznej, porównaniach profilów odbiorców końcowych lub obiektywnych technicznych specyfikacjach urządzeń pobierających energię.

Ponadto, ilekroć jest to możliwe i zasadne, państwa członkowskie zapewniają udostępnienie odbiorcom końcowym sformułowanego w jasny i zrozumiały sposób porównania z przeciętnym znormalizowanym lub referencyjnym odbiorcą końcowym z tej samej kategorii użytkowników w ich rachunkach, umowach, transakcjach lub otrzymanych ze stacji dystrybucyjnych pokwitowaniach lub w załączeniu do nich lub udostępnienie odesłania do tych informacji.

1.3. Zalecenia dotyczące efektywności energetycznej, zamieszczane na rachunkach i innych informacjach zwrotnych przeznaczonych dla odbiorców końcowych

Przy wysyłce umów i zmian w umowach oraz w rachunkach przeznaczonych dla odbiorców lub za pośrednictwem stron internetowych skierowanych do odbiorców indywidualnych dystrybutorzy energii, operatorzy systemów dystrybucyjnych oraz przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii podają swoim odbiorcom, w jasny i zrozumiały sposób, dane kontaktowe niezależnych urzędów ochrony konsumentów, agencji energetycznych lub podobnych podmiotów, łącznie ze stronami internetowymi, gdzie możliwe jest uzyskanie informacji o dostępnych środkach w zakresie efektywności energetycznej, profilach referencyjnych w zakresie zużycia energii oraz specyfikacjach technicznych urządzeń pobierających energię, z których mogą skorzystać w celu obniżenia zużycia energii przez te urządzenia.
